

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

محمد ظاهر - امریکا

۲۹ سپتمبر ۲۰۲۲

جنبش زنان و طالبان

بخش ۱۶

در سفر هند که تمدن غربی مانند پیشرفت های تکنیکی، مد و فیشن و لوازم تجملی زندگی، امیر حبیب الله را مجذوب خود کرد. با آمدن به کابل نخست درب تجدد گرائی را در درون دربار باز کرد، زندگی را در بین اعضای دربار و خانواده های اعیان مطابق با معیار های غربی عیار ساخت. چنانچه امیر دستور داده بود تا زنان حرم با لباس های اروپایی ملبس شوند و برای هواخوری سوار بر اسب، صورت خود را با یک تکه نازک به شکل برقع پوشانده (که بعضی اوقات روبنده را از روی خود دور می کردند) و در سرک های خلوت در موجودیت سوار کاران محافظ گشت و گزار کنند.

از نظر بعضی تحلیل گران سیاسی و جامعه شناسی، نو آوری ها که در ساحات مختلف کشور مانند تأسیس مکتب حبیبیه، مکتب حربیه، اعمار فابریکه برق جبل السراج، فعال ساختن شفاخانه ملکی کابل، حفر نهر سراج قندهار، اعمار بند آب غزنی، به کار اندازی پروژه آب آشامیدنی کابل، تمدید لاین تلیفون بین کابل، جلال آباد و جبل السراج، ترمیم و تعمیر سرکهای کابل-جلال آباد-لغمان، جبل السراج-کابل و غزنی، به کار انداختن موتر های خریداری شده از هند در کابل(بیشتر در دربار)، فعال ساختن فابریکه های پشمینه بافی و چرم گری، اعمار قصر ها، اصلاحات در امور نظامی، اداری و تقنینی کشور، شمول مضامین علوم جدید در مکاتب و نشر سراج الاخبار را اساس تمدن عصری افغانستان به شمار می آورند.

تجدد گرائی و تصمیم امیر در مورد موقعیت سیاسی افغانستان در جنگ جهانی اول، سبب دو گرایش در درون دربار شد. یک طرفداران انگلیس و آنهایی که خواستار بی طرفی افغانستان بودند مانند سردار عبدالقدوس خان، بی بی حلیمه و امیر حبیب الله خان و دیگری مخالفان انگلیس که به دو دسته متشکل شده بودند، محافظه کاران چون نصرالله خان و عبدالرزاق خان قاضی القضاات و تجدد گرایان مانند امان الله خان و محمود طرزی.

تلاش و همکاری سرور سلطان مادر امان الله خان که نقش و درایت سیاسی او به مثابه یک زن افغان از این که چگونه شرایط را قدم به قدم با مهارت تام مساعد ساخت تا پسرش(امان الله) را در بین رقبای بزرگ بر تخت سلطنت نشاند، پله گرایش تجدد خواهی را در دربار سنگین تر ساخت.

امان الله خان فرزند مادری با چنین درایت سیاسی، در دوران سلطنت خود چه تحول در زندگی مردم افغانستان آورد و به خصوص نظام جدید در مورد زنان چه دست آورد هائی داشت؟ آنچه که امان الله خان را شاه آزادی خواه و تجدد گرا بار آورد خصوصیت ملی گرائی، آزادی خواهی و ضد استعمار انگلیس بودن او بود. شاه امان الله با درک اوضاع بین المللی بعد از پایان جنگ جهانی اول و رقابت های درونی دربار سیاست خود را در حصول استقلال و آزادی کامل و سمت دادن افغانستان به سوی تمدن عصری، آبادانی و رفاه مردم خلاصه کرد. بعد از اعلام استقلال، انگلیس افغانستان را به رسمیت نشناخت. شاه دست به اقدام نظامی زد و جهاد را علیه انگلیس ها در ماه می ۱۹۱۹ اعلام کرد. تا این که انگلیس ها پیشنهاد متارکه دادند و در ۳ جون ۱۹۱۹ جنگ آزادیبخش افغان علیه انگلیس خاتمه یافت.

امان الله بعد از به دست آوردن استقلال افغانستان به فکر عصری شدن و آبادانی و رفاه مردم و کشور شد. شاه با آوردن اصلاحات اداری، فراخوان لویه جرگه یا مرجع عالی تقنینی که انعکاس دهنده نظر مردم باشد، انفاذ قانون اساسی، وضع قوانین و نظامنامه ها در عرصه های مختلف، افتتاح مکاتب نسوان برای تساوای حقوق مرد و زن و با از بین بردن امتیازات و معاشات و القاب که به طور همیشه به بعضی خانواده ها داده می شد، برای ایجاد یک دولت عصری، مطابق قانون نظم بخشید.

تصامیم و قوانینی را که شاه بعد از سفر اروپائی در مورد زنان افغانستان وضع و نافذ کرد:

رفع حجاب زنان، شاه بار نخست از ملکه خواست تا روبند خود را رسماً در حضور نمایندگان از چهره بردارد. الغای تعدد زوجات برای مأمورین دولت، تأسیس مکتب امور منزل برای نسوان. به تاریخ ۱۲ اکتوبر ۱۹۲۸ ملکه ثریا در قصر استور در جلسه ای که با حضور تعدادی از اراکین دولتی (ملکی و نظامی) و کوردپلماتیک مقیم کابل که با زنان شان دعوت شده بودند، روبنده نازک خود را رسماً از روی خود برداشت و به تعقیب آن زنان حاضر در مجلس که همه با شوهران خود آمده بودند از این اقدام ملکه پیروی کرده روبنده های خود را از روی شان کنار زدند. ۱۲ اکتوبر روز آزادی زنان افغانستان از قید چادری است که کاملاً اختیاری و به شخص ارتباط دارد.

تساوی حقوق زن و مرد، اولین قانون اساسی افغانستان که در سال ۱۳۰۱ و تعدیلات که در لویه جرگه ۱۳۰۳ در مورد حقوق عمومی اتباع افغانستان تصویب شده بود در ماده های ۸، ۹، ۱۶، ۱۷، و اثره های چون «تمام مردم»، «کافه تبعه»، «تمام اتباع» استفاده شده است که شامل زن و مرد افغانستان می گردد و در قانون اساسی حقوق و مسؤولیت های هر دو را مساوی بیان کرده است. در قانون اساسی در «دوایر ملکی دولت» به زنان افغان حق کار مانند مرد با حفظ ستر اسلامی ولی بدون چادری مد نظر گرفته شده است. با تأسیس «مکتب مستورات» که رسمیه خانم محمود طرزی مدیره و خیریه خواهر ملکه ثریا معاونه مکتب بودند دروازه تحصیلات را بروی زن افغان گشود.

در **عرصه فرهنگی**، جریده «ارشاد النسوان» که به مدیریت اسما رسمیه همسر طرزی، و معاونیت روح افزا خواهر حبیب الله طرزی هفته یکبار نشر و در اختیار زنان قرار می گرفت.

در **عرصه صحت**، شفاخانه مستورات مخصوص زنان که دو داکتر زن و دو قابله که المانی و ایتالیوی بودند آغاز به کار کرد که اداره آن را عمه شاه امان الله و بعد خواهر شاه امان الله به دوش داشتند.

در **عرصه اجتماعی**، در نظامنامه ای که در لویه جرگه ۱۳۲۳ در مورد نکاح و عروسی به تصویب رسید، ازدواج معهود به یک زن شد. عمر ازدواج را برای مردان ۱۸ و برای زنان ۱۷ تعیین کرد. تمام پیشکش های پولی و جنسی (شیر بها، طویانه، و لور و ...) ممنوع گردید. به زن حق داده شد تا از بی عدالتی شوهر در محکمه عارض شود.

ادامه دارد

منابعی که از آن ها در این نوشته استفاده گردیده است:

« افغانستان در مسیر تاریخ» میر غلام محمد غبار

« زنان افغان زیر فشار عنعنه و تجدد» داکتر سید عبدالله کاظم

« تحلیل واقعات سیاسی افغانستان» از ۱۹۹۶-۱۹۱۹ عبدالحمید مبارز

دانش نامه و یکی پیدیا

امریکا ۲۸ اکتوبر ۲۰۲۲